

PERSONALITĂȚI ALE MARI UNIRI: PROTOPOPUL GRECO-CATOLIC DE ALBA IULIA, VASILE URZICĂ (1872-1970)

RĂZVAN MIHAI NEAGU
Colegiul Tehnic Turda

Origine, pregătire intelectuală și începutul carierei. Una dintre cele mai importante personalități care au luat parte în mod direct la Adunarea Națională din 1 decembrie 1918 a fost Vasile Urzică (1872-1970), protopop de Alba Iulia. El era originar din zona secuiască și s-a născut în familia preotului Ioan Urzică, la 13 ianuarie 1872, în localitatea Varviz (*Gyergyóvárhegy*) din Scaunul Ciucului (azi Subcetate, jud. Harghita). Tânărul Vasile Urzică și-a făcut studiile medii în cadrul Gimnaziului Superior Greco-Catolic Blaj, finalizându-și pregătirea în anul 1891 cu susținerea examenului de maturitate (bacalaureat)¹. Ulterior, a studiat știința sacră la Seminarul din Blaj anii 1891-1895². Nu a fost un student oarecare și s-a implicat în viața extrașcolară a Blajului. Astfel, el a fost membru al Societății teologilor „Inocențiu Micu-Klein”, iar în anul 1894 a fost ales secretar al acesteia pentru anul școlar 1894-1895, președinte fiind Mihai Hodârnău, viitor protopop greco-catolic de Brașov³.

Vasile Urzică a fost hirotonit preot la 26 ianuarie 1900 de către mitropolitul de Blaj, Victor Mihaly de Apșa⁴. Inițial, Urzică a fost numit ca administrator parohial la Blăjel (comitatul Târnava Mică, azi jud. Sibiu), localitate inclusă în tractul protopopesesc Mediaș⁵. Nu a păstorit acolo, iar presa blăjeană a vremii consemnează că el a fost absolvit de administrarea parohiei Blăjel și a fost numit preot cooperador în localitatea natală Varviz, parohie inclusă în tractul Giurgeu (1900)⁶.

Vasile Urzică s-a implicat în viața comunității greco-catolice din Varviz, pe care o cunoștea în profunzime și al cărui membru era. O primă preocupare în acest sens a constituit-o biserica parohială din localitate. La 27 septembrie 1902, Urzică a citit actul care s-a pus în globul cu cruce al noii biserici din Varviz. Peste câteva zile, la 26 octombrie 1902, alături de parohul Petru Moldovan, Vasile Urzică a participat la actul sfințirii noii bisericii din Varviz, efectuat de canonicul mitropolitan, Vasile Hossu (viitor episcop la Lugoj și Gherla)⁷. Preotul Urzică a participat cu regularitate la sinoadele protopopești din tractul

¹ Brânzeu 1898, p. 132.

² Sigmirean 2007, p. 201-202 (la nr. 1310).

³ *Unirea*, Blaj, nr. 35, 18 august 1894, p. 266.

⁴ Sigmirean 2007, p. 201-202 (la nr. 1310).

⁵ *Unirea*, Blaj, nr. 36, 8 septembrie 1900, p. 301.

⁶ *Unirea*, Blaj, nr. 43, 27 octombrie 1900, p. 365.

⁷ *Unirea*, Blaj, nr. 47, 22 noiembrie 1902, p. 396.

Giurgeu, iar în anul 1911 este atestat membru în forul protopopesc de primă instanță⁸. Încă de la începutul activității sale pastorale, Vasile Urzică s-a remarcat prin activitatea caritativă, iar în anul 1903 a donat nouă coroane pentru Internatul Văncean de fete de la Blaj⁹. O preocupare constantă a preotului Urzică a fost școala confesională românească greco-catolică. El a participat la adunarea Despărțământului Giurgeu al Reuniunii învățăturilor din Arhidieceză ținută la Corbu (azi jud. Harghita) în 31 mai 1904¹⁰.

În anul 1905, Urzică a fost numit paroh de Varviz, în urma transferului preotului Petru Moldovan în parohia Feisa (tractul Biia)¹¹. Precum mulți alți preoți, Urzică a fost membru al asociațiunii ASTRA, inițial în Despărțământul Giurgeu¹² și a avut o aplecare specială pentru domeniul teatral, așa cum atestă presa vremii. Astfel, la 30 ianuarie 1910 a participat la Toplița la reprezentația piesei *Nepotul răsfățat* de Teodor V. Păcățian¹³, iar ulterior, la 13 august 1911 participă cu alți preoți (Elie Câmpeanu, protopopul de Giurgeu, Alexandru Târnăvean, protopop de Pogăceaua și Vasile Berbecar-Muntenescu, paroh la Solovăstru) la adunarea cercuală a Societății de teatru, filiala Reghin, desfășurată la Jebenița (sat în com. Solovăstru, jud. Mureș), eveniment în cadrul căruia au avut loc reprezentări teatrale și recitări de poezii¹⁴. Parohul Urzică și-a continuat activitatea de caritate, în anii 1911-1912 și donează două coroane, iar din parohia sa mai colectează încă opt coroane și 50 de fileri pentru ajutorarea bisericii din Jidvei¹⁵.

Un an foarte important în cariera lui Vasile Urzică a fost 1913, când a fost numit la conducerea tractului Giurgeu, ca administrator protopopesc¹⁶. Contextul în care el a fost numit în această demnitate este legat de crearea episcopiei greco-catolice maghiare cu sediul la Hajdúdorog (1912). În urma acestei decizii, din protopopiatul Giurgeu au fost desprinse șase parohii (Joseni, Sândominic, Frumoasa, Gheorghieni și Voșlăbeni, azi toate în jud. Harghita și Ghimeș-Făget, azi în jud. Bacău), care au trecut sub jurisdicția canonică a noii eparhii ungare¹⁷. Aceste parohii aveau 38 de filii. În urma acestei decizii, Vasile Urzică a propus în cadrul sinodului protopopesc al districtului Giurgeu din martie 1913 ca noul

⁸ Șematism 1911, p. 118.

⁹ *Unirea*, Blaj, nr. 47, 21 noiembrie 1903, p. 459.

¹⁰ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 122, 4 (17) iunie 1904, p. 5.

¹¹ *Unirea*, Blaj, nr. 13, 1 aprilie 1905, p. 106; *Răvașul*, Cluj, nr. 14, 8 aprilie 1905, p. 57.

¹² *Transilvania*, Sibiu, nr. 7-12, 1 decembrie 1916, p. 147.

¹³ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 18, 24 ianuarie (6 februarie) 1910, p. 3.

¹⁴ *Românul*, Arad, nr. 174, 10/23 august 1911, p. 7.

¹⁵ *Unirea*, Blaj, nr. 10, 30 ianuarie 1912, p. 5.

¹⁶ *Unirea*, Blaj, nr. 32, 29 martie 1913, p. 5.

¹⁷ *Cârja* 2012, p. 393.

sediul al protopopiatului să fie în parohia sa (Varviz), în contextul în care alți preoți au propus, în același cadru, ca sediul să fie la Tulgheș¹⁸.

În noua calitate și mai ales în noul context, Vasile Urzică a desfășurat o bogată activitate, preocupându-se de păstoria sufletescă a românilor din zona secuiască. La 19 august 1913 Vasile Urzică în calitate de delegat arhiepiscopesc, a sfințit biserica din Dămuc, comitatul Ciuc (azi jud. Neamț)¹⁹. Păstoria la conducerea protopopiatului Giurgeu nu i-a fost deloc ușoară, în noile condiții create de înființarea episcopiei de Hajdúdorog. La sinodul protopopesc de toamnă din 13 noiembrie 1913, pe care l-a prezidat, au fost prezenți patru preoți din zece, deși urmau a fi discutate chestiuni de maximă importanță: preluarea arhivei protopopești de la protopopul Elie Câmpean din Gheorgheni, strămutarea interimară a sediului la Varviz și trecerea parohiei Toplița Română la tractul Giurgeu²⁰. Între 4-7 aprilie 1914, Vasile Urzică participă la misiunile sfinte de la Valea Jidanului onorate cu prezența de către Alexandru Nicolescu, secretar mitropolitan (viitor mitropolit)²¹.

În anii Primului Război Mondial, Vasile Urzică și-a intensificat activitatea caritabilă, venind în ajutorul celor aflați în suferință. La începutul anului 1915 a donat trei coroane pentru Spitalul „Sfântul Gheorghe” din Blaj²². De asemenea, tot în 1915 a donat nouă coroane pentru Reuniunea arhidiecezană de misiuni sfinte²³, iar la începutul anului 1916 a contribuit cu trei coroane la Fondul ziaristilor²⁴.

Contribuția la Marea Unire. Anul care i-a schimbat radical viața lui Vasile Urzică a fost 1918 când, la 17 martie, a fost numit protopop de Alba Iulia, având astfel ocazia să contribuie la Marea Unire²⁵. El a fost cel care l-a înlocuit pe protopopul Simion Micu. Precizăm că distinsul protopop a fost unul dintre cei care s-au ocupat de detaliile tehnice ale Marii Adunări de la 1 decembrie 1918. Vasile Urzică și-a luat rapid în primire noile sarcini de protopop de Alba Iulia, iar activitatea sa din anul Marii Uniri a fost deosebit de încărcată. Proaspăt ajuns la conducerea tractului Alba Iulia, alături de preoții Ioachim Totoian din Chișfalău (azi Micești, parte componentă a orașului Alba Iulia) și Amos Frâncu, paroh de Benic (sat în com. Galda de Jos, jud. Alba), protopopul Vasile Urzică a participat la 7 mai 1918, la Blaj, la alegerea noului mitropolit al Bisericii Greco-Catolice²⁶. În urma scrutinului a fost ales Vasile Suci. La scurt timp de la acest

¹⁸ *Unirea*, Blaj, nr. 27, 18 martie 1913, p. 2.

¹⁹ *Unirea*, Blaj, nr. 86, 30 august 1913, p. 3.

²⁰ *Unirea*, Blaj, nr. 119, 25 noiembrie 1913, p. 3.

²¹ *Unirea*, Blaj, nr. 40, 23 aprilie 1914, p. 4.

²² *Unirea*, Blaj, nr. 6, 23 ianuarie 1915, p. 4.

²³ *Unirea*, Blaj, nr. 116, 27 noiembrie 1915, p. 4.

²⁴ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 33, 13/26 februarie 1916, p. 2.

²⁵ *Unirea*, Blaj, nr. 15, 2 martie 1918, p. 4; Neamțu, Vaida-Voevod 2005, p. 376.

²⁶ *Unirea*, Blaj, nr. 29, 7 mai 1918, p. 1.

moment, la 12 mai 1918, în calitate de delegat al Ordinariatului arhidiecezan a sfințit lucrările de renovare a bisericii din Șard, grav avariata de un incendiu în 1917²⁷.

Așa cum afirmam anterior, Vasile Urzică a fost implicat în organizarea momentului de la 1 decembrie 1918. La 4 noiembrie 1918 s-a creat Consiliul Național Român din Alba Iulia condus de protopopul ortodox, Ioan Teculescu (viitor episcop al armatei și episcop al Cetății Albe și Ismailului), ca președinte, în timp ce Vasile Urzică a fost vicepreședintele acestui important for²⁸. Conform indicațiilor primite de la Consiliul Național Român Central, Consiliul Național Român din Blaj s-a transformat în Consiliu comitatens Alba de Jos, la 11 noiembrie 1918, prin cooptarea de membri din consiliile locale deja constituite, iar printre cei primiți din Alba Iulia s-a numărat și Vasile Urzică²⁹. La 28 noiembrie 1918, Vasile Urzică a luat parte la adunarea Reuniunii femeilor române din cartierul albaiulian Lipoveni, care a desemnat-o pe Emilia Muntean să reprezinte asociația la Marea Unire³⁰. Alături de Ovidiu Gritta, care se afla la conducerea unei gărzi de onoare, Vasile Urzică, vicepreședintele consiliului național local, a fost cel care i-a primit în gara din Alba Iulia pe liderii Consiliului Național Român Central (Vasile Goldiș, Ștefan Cicio-Pop, Aurel Lazăr), precum și pe episcopii ortodocși Miron Cristea al Caransebeșului și Ioan Ignatie Papp al Aradului, ajunși în jurul orei 17 în orașul unirii, la 29 noiembrie 1918 pentru a lua parte la marele eveniment. Protopopul i-a întâmpinat pe înalții oaspeți cu următoarele cuvinte: „*Ați venit pe pământul sfințit de țărâna martirilor Horea, Cloșca și Crișan, ca să aduceți desrobirea neamului nostru care a gemut atâtea veacuri de grele suferințe*”³¹. I-a răspuns Ștefan Cicio-Pop, în calitate de președinte al Consiliului Național Român Central, după care Vasile Urzică i-a prezentat pe membrii consiliului local și pe ofițerii gărzii naționale³². De asemenea, protopopul Urzică a fost cel care i-a întâmpinat la gară pe oficialii Bisericii Greco-Catolice: episcopii Demetriu Radu de Oradea, Valeriu Traian Frențiu de Lugoj și Iuliu Hossu de Gherla, precum și vicarul Vasile Suciu³³.

Protopopul de Alba Iulia a avut marea șansă să participe la cel mai mare moment al istoriei românilor, în dublă calitate de delegat din partea Consistoriului Bisericii Greco-Catolice din Blaj, care l-a mandatat cu credențional în acest

²⁷ *Unirea*, Blaj, nr. 34, 1 iunie 1918, p. 2.

²⁸ Stan 2009, p. 162; Groza 2012, p. 13, 39; Curelea 2018, p. 76.

²⁹ *Consiliul Național Român din Blaj* 1987, p. 46.

³⁰ *1918 la români*, 1989, p. 151-152.

³¹ *Alba Iulia*, Alba Iulia, nr. ocazional, 18 noiembrie (1 decembrie) 1918, p. 3.

³² *Ibidem*.

³³ *Ibidem*.

sens, în data de 21 noiembrie 1918³⁴, dar și de delegat de drept din partea districtului protopopesc Alba Iulia³⁵. Alături de el a stat și soția sa, Maria Urzică, reprezentanta Reuniunii femeilor române pentru înfrumusețarea bisericii din Lipoveni³⁶.

După consumarea marelui eveniment, la o zi distanță (2 decembrie 1918), Vasile Urzică a luat parte, ca delegat din partea Consiliului Național Român, la biserica din Maieri și a ținut un discurs panegiric la înmormântarea stegarului Ioan Arion din Agriș, ucis în gara din Teiuș de jandarmii maghiari, în drum spre Alba Iulia³⁷.

Luna decembrie a anului 1918 a fost deosebit de aglomerată pentru protopopul Urzică. Momentul care a completat istoricul act de la 1 decembrie 1918 a fost intrarea Armatei Regale Române în Alba Iulia. Acest eveniment a avut loc la 18 decembrie 1918, iar protagoniști au fost militarii Regimentului 5 Vânători „Mihai Viteazul” comandați de locotenent-colonelul Vasile Gagiu. Acesta a venit cu trenul de la Blaj, fiind însoțit de protopopul greco-catolic de Cluj, Elie Dăianu și oficialii blăjeni, Victor Macaveiu și Alexandru Lupeanu. În piață centrală a orașului, în fața Hotelului Hungaria (redenumit Dacia), Armata Română a fost așteptată de protopopul Vasile Urzică, ca reprezentant (vicepreședinte) al Consiliului Național Român local³⁸. El a rostit următorul discurs: *„Un mare fapt istoric s-a săvârșit aci în vremile bătrâne, când Mihaiu, și-a făcut intrarea triumfală în cetatea de pe culme; al doilea fapt istoric a fost la 1 decembrie 1918, când s-a decretat unirea cu România mamă, iar al treilea moment istoric se împlinește acum, când visul nostru de veacuri se înfăptuiește: armata română vine să desăvârșească România mare! Vă salutăm ca pe trimișii M. Sale Regelui Ferdinand, Regele tuturor Românilor. Noi credem, că pe viitor veți fi pururea cu noi, ca să nu ne mai poată sfâșia nimeni dela sânul mamei noastre iubite România Mare. Vă primim cu inimile pline de toată dragostea și strigăm în numele alor milioane de Români: Trăiască M.S. Regele Ferdinand! Trăiască M.S. Regina Maria! Trăiască Familia domnitoare Română!”*³⁹.

La dineul oficial oferit militarilor români, Vasile Urzică a adus aminte de țăranul român și suferințele acestuia: *„Să ne aducem aminte în aceste clipe mari și de talpa țării, de țăranul român, care coboară din legionarii lui Traian, de memoria lui Horia, Cloșca și Crișan, a lui Ion Arion, martirul dela 1*

³⁴ 1918 la români 1989, p. 192.

³⁵ *Gazeta Oficială*, publicată de Consiliul Dirigent al Transilvaniei, Banatului și părților românești din Ungaria, Sibiu, nr. 7, 19 ianuarie (1 februarie) 1919, p. 35.

³⁶ *Gazeta Oficială*, publicată de Consiliul Dirigent al Transilvaniei, Banatului și părților românești din Ungaria, Sibiu, nr. 9, 26 ianuarie (8 februarie) 1919, p. 46; Curelea 2018, p. 77.

³⁷ *Alba Iulia*, Alba Iulia, nr. 1, 27 noiembrie (10 decembrie) 1918, p. 4; *Libertatea*, București, nr. 5, 29 noiembrie (12 decembrie) 1918, p. 2; Ursu, Roșu 2019, p. 72.

³⁸ Roșu 2019, p. 161.

³⁹ *Alba Iulia*, Alba Iulia, nr. 3, 11 decembrie (24 decembrie) 1918, p. 3.

*Decembrie. Suferințele poporului românesc nu se pot descrie: sătenii din Ardeal cari au suferit atâtea asupriri, țărani din Muntenia, cari au fost storși de Germani și-au eluptat dreptul să se facă amintire aici și de ei: să nu uităm pe acest popor de mucenici, țăranul român de pretutindeni*⁴⁰.

La 26 decembrie 1918, Urzică a participat la ședința de constituire a Reuniunii femeilor române din Alba Iulia și împrejurimi, în cadrul căreia a ținut un discurs, afirmând că femeia română are *focul sfânt al iubirii de neam*⁴¹.

Activitatea în granițele României Mari. În perioada interbelică, protopopul Vasile Urzică și-a desfășurat și intensificat activitatea în noul context geopolitic marcat de unirea Transilvaniei cu România. El și-a continuat vechile preocupări, atât cele bisericești, cât și cele laice.

Protopopul a rămas un apropiat al Reuniunii femeilor din Alba Iulia, participând la acțiunile acesteia. Astfel, la 22 martie 1919, a oficiat slujba parastasului pentru cei care au căzut victimă intoleranței etnice, fiind uciși de către maghiari în preajma Marii Uniri⁴².

În 11 iunie 1919, Urzică a reprezentat tractul Alba Iulia la prima întrunire a sinodului arhiepiscopiei al Bisericii Greco-Catolice în cadrul României Mari⁴³.

Vasile Urzică a dorit să se implice în viața politică a României Mari. Precizăm că el a fost membru al Partidului Național Român, iar din 1926 al Partidului Național Țărănesc. Activitatea politică a protopopului nu a avut mari schimbări, demonstrând din acest punct de vedere o remarcabilă constanță. S-a remarcat din primii ani interbelici la vârful politicii românești, iar între 1920-1922 a fost deputat, în cea de-a doua legislatură de după Marea Unire⁴⁴. Experiența sa politică a inclus și funcția de președinte al Consiliului județean Alba, pe care a îndeplinit-o, conform propriei mărturii, de mai multe ori în perioada interbelică⁴⁵.

Urzică a rămas un apropiat al școlii românești, iar în mai 1922 a fost numit comisar pentru examenele de religie de la școlile medii din Zlatna⁴⁶. La 25 octombrie 1926, a participat la adunarea învățătorilor din județul Alba⁴⁷. Vasile Urzică a avut o relație specială de prietenie cu Alexandru Nicolescu, care a devenit episcop de Lugoj, iar apoi mitropolit de Blaj. La 18 iunie 1922, protopopul Urzică a participat la consacrarea noului episcop la Lugoj, alături de numeroși clerici⁴⁸. Harnicul și neobositul protopop a avut în vedere edificarea în

⁴⁰ *Ibidem*, p. 4.

⁴¹ *Alba Iulia*, Alba Iulia, nr. 4, 18 decembrie (31 decembrie) 1918, p. 4.

⁴² *Alba Iulia*, Alba Iulia, nr. 12, 12 martie (25 martie) 1919, p. 4.

⁴³ *Unirea*, Blaj, nr. 118, 11 iunie 1919, p. 1.

⁴⁴ *Unirea*, Blaj, nr. 15, 9 aprilie 1921, p. 3.

⁴⁵ Neamțu, Vaida-Voevod 2005, p. 376.

⁴⁶ *Unirea*, Blaj, nr. 20, 20 mai 1922, p. 4.

⁴⁷ *Amicul Școalei*, Aiud, nr. 44, 28 octombrie 1926, p. 345.

⁴⁸ *Unirea*, Blaj, nr. 25, 24 iunie 1922, p. 1.

tractul său a cât mai multor biserici. Astfel, la 8 noiembrie 1923, el a luat parte alături de mitropolitul Vasile Suci, la sfințirea bisericii din Galtiu⁴⁹, iar la 15 august 1926 a participat cu același înalt ierarh la sfințirea bisericii din Sântimbru⁵⁰. Distinsul cleric și-a continuat și activitatea caritabilă, iar în 1925 a colectat din tractul pe care îl conducea 1000 de lei destinați Institutului Recunoștinței din Blaj, proiectul de suflet al mitropolitului Vasile Suci⁵¹. La 22 august 1926, protopopul Vasile Urzică l-a instalat pe noul paroh al parohiei Alba Iulia-Maieri, Elie Magda, transferat de la Șard⁵².

A revenit în prim-planul scenei politice în anul 1926, când a fost ales delegat în Consiliul comunei urbane Alba Iulia⁵³. Peste numai un an, în cadrul alegerilor generale din 1927 a fost ales senator din partea țărăniștilor, reprezentând consiliul județean și consiliile comunale din județul Alba⁵⁴.

Vasile Urzică a fost un critic acerb la adresa veniturilor mici ale preoților. Din această cauză și mai ales pentru convingerile sale politice a avut de suferit. Astfel, la 22 mai 1928, ministrul cultelor Alexandru Lapedatu a tăiat salariul celor doi protopopi din Alba Iulia, Vasile Urzică (greco-catolic) și Alexandru Baba (ortodox). Motivul oficial pentru această măsură a fost faptul că la 6 mai 1928, Urzică a jurat pentru Partidul Național Țărănesc. În toamna aceluiași an măsura a fost anulată⁵⁵.

Pe plan cultural, Vasile Urzică și-a continuat activitatea în cadrul ASTRA, de data aceasta în Despărțământul Alba Iulia. Între anii 1920-1942, el a fost ales consecutiv membru în Comitetul de conducere al despărțământului albaiulian, fiind o prezență constantă în viața acestuia⁵⁶. În perioada interbelică, Urzică a susținut mai multe conferințe atât în mediul urban, cât și în mediul rural⁵⁷. Se remarcă alocuțiunile sale care au avut ca temă educația și teatrul radiofonic⁵⁸. Protopopul a fost un militant pentru o conducere clericală a despărțământului, mai ales după ce președintele Ioan Teculescu, protopopul ortodox al Alba Iuliei, a fost ales în 1923, episcop de Cetatea Albă-Ismail⁵⁹. Nu a avut succes, iar

⁴⁹ *Unirea Poporului*, Blaj, nr. 45, 18 noiembrie 1923, p. 1.

⁵⁰ *Unirea Poporului*, Blaj, nr. 34, 22 august 1926, p. 4.

⁵¹ *Unirea*, Blaj, nr. 21, 23 mai 1925, p. 2.

⁵² *Unirea Poporului*, Blaj, nr. 36, 5 septembrie 1926, p. 4.

⁵³ *Amicul Școalei*, Aiud, nr. 45, 4 noiembrie 1926, p. 357.

⁵⁴ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 74, 17 iulie 1927, p. 1.

⁵⁵ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 59, 8 iunie 1928, p. 1; *Unirea*, Blaj, nr. 23, 9 iunie 1928, p. 1; *Unirea*, Blaj, nr. 42, 20 octombrie 1928, p. 3.

⁵⁶ Moga 1994, *passim*.

⁵⁷ *Despărțământul Alba Iulia* 1930, p. 2, 7, 8, 11, 30.

⁵⁸ Curelea 2019, p. 411.

⁵⁹ *Ibidem*, p. 278.

protopopul unit a avut un conflict deschis cu avocatul Zaharia Muntean, conducătorul interimar al Despărțământului Alba⁶⁰.

La începutul anilor 1930, politica i-a dominat activitatea protopopului Urzică. În campania electorală din anul 1931, l-a primit la Alba Iulia pe Iuliu Maniu (26 mai 1931)⁶¹. Protopopul a candidat pentru un nou mandat senatorial, pe care l-a și obținut și deținut între 1931-1932⁶². Ca senator, Urzică a participat la ședința Comitetului central al Partidului Național Țărănesc, secția Ardeal și Banat, desfășurată la Cluj în 5 iulie 1931, la care au mai fost prezenți iluștrii membri precum Ștefan Cicio-Pop, Alexandru Vaida Voevod, Emil Hațieganu sau Viorel Virgil Tilea⁶³. În anul 1932, Urzică a fost ales în noul comitet provincial al Partidului Național Țărănesc, Ardeal și Banat⁶⁴.

Protopopul Urzică nu și-a neglijat nici îndatoririle liturgice. Astfel, la 20 septembrie 1931, el a reprezentat Biserica Greco-Catolică la sfințirea Troiței de la Miraslău, închinată lui Mihai Viteazul și realizată de Despărțământul Alba al ASTRA în colaborare cu Despărțământul Sibiu⁶⁵.

Vasile Urzică a fost un apropiat al Asociației Generale a Românilor Uniți (AGRU) constituită la Blaj, în anul 1929. El a participat la multe evenimente ale AGRU Alba Iulia. La 12 noiembrie 1933, alături de canonicul Victor Macaveiu, Urzică a sfințit steagul filialei locale a AGRU, la biserica din cartierul Lipoveni⁶⁶. La 19 mai 1935, Urzică a participat din nou la o sărbătoare a AGRU Alba Iulia, în cadrul căreia a concelebrat Sfânta Liturghie alături de canonicul Gheorghe Dănilă și preotul Elie Magda⁶⁷.

Protopopul Vasile Urzică a fost deosebit de atent la situația politică europeană din perioada interbelică, iar din acest punct de vedere anii 1930 au fost marcați de recrudescența tendințelor revizioniste. La 28 mai 1933, la Alba Iulia a avut loc o adunare antirevizionistă, în cadrul căreia s-a remarcat și protopopul greco-catolic, care a susținut un discurs, în numele bisericii pe care o reprezenta⁶⁸.

În urma morții mitropolitului de Blaj, Vasile Suci (25 ianuarie 1935), la 7 mai 1935 au fost organizate alegeri pentru desemnarea succesorului său.

⁶⁰ *Ibidem*, p. 310.

⁶¹ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 57, 31 mai 1931, p. 2.

⁶² *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 60, 11 iunie 1931, p. 4; *Unirea*, Blaj, nr. 23, 6 iunie 1931, p. 3; Arhire 2001, p. 230.

⁶³ *Românul*, Arad, nr. 25, 2 iulie 1931, p. 1.

⁶⁴ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 26, 31 martie 1932, p. 4.

⁶⁵ *Unirea*, Blaj, nr. 41, 10 octombrie 1931, p. 3.

⁶⁶ *Unirea*, Blaj, nr. 46, 18 noiembrie 1933, p. 2; *Unirea Poporului*, Blaj, nr. 45, 19 noiembrie 1933, p. 1-2.

⁶⁷ *Unirea*, Blaj, nr. 21, 25 mai 1935, p. 3-4; *Unirea Poporului*, Blaj, nr. 21, 26 mai 1935, p. 5.

⁶⁸ Moga 1994, p. 464.

Printre protopopii participanți cu drept de vot s-a numărat și Vasile Urzică⁶⁹. În urma sinodului electoral a fost ales episcopul de Lugoj, Alexandru Nicolescu⁷⁰.

Personalitate marcantă a Bisericii Greco-Catolice din Alba Iulia, Vasile Urzică a fost invitat și a participat la Cluj în 28 noiembrie 1935, la Marele Congres Economic al Ardealului și Banatului⁷¹, inițiativă ce venea în contextul eliminării efectelor Marii Crize Economice, care afectase profund economia statelor lumii și implicit a României.

În urma Marii Uniri, populația românească a orașului Alba Iulia a crescut, iar nevoile liturgice erau pe măsură. În acest context, biserica romano-catolică Sfântul Ioan Nepomuk din cartierul albaiulian Partoș⁷² a fost donată comunității greco-catolice, iar actul de predare-primire a fost semnat de protopopul Urzică⁷³. Respectiva biserică a fost sfințită la 1 noiembrie 1936, de către trimisul Mitropoliei de la Blaj, canonicul Dumitru Neda, asistat de protopopul tractual, Vasile Urzică și Leonte Opriș, administratorul parohial de la parohia Partoș⁷⁴.

Demnitatea de protopop presupunea și anumite misiuni de reprezentare, iar de la această cutumă nu a fost exclus protopopul Vasile Urzică. Astfel, la 4 iulie 1937, el a reprezentat Ordinariatul arhidiecezan din Blaj și a dăruit doamnei Elena Albini din Zlatna, Medalia *Meritul Cultural*, în grad de cavaler conferită de regele Carol al II-lea⁷⁵. Tot la Zlatna, în 22 mai 1938, Vasile Urzică l-a asistat pe mitropolitul Alexandru Nicolescu la sfințirea bisericii din această localitate⁷⁶.

Un moment important din istoria orașului Alba Iulia, la care a participat și protopopul Vasile Urzică, a avut loc la 14 octombrie 1937, când în prezența regelui Carol al II-lea și a principelui moștenitor Mihai a fost inaugurat obeliscul „Horea, Cloșca și Crișan”, opera arhitectului Octavian Mihălțan și a sculptorului Iosif Fekete⁷⁷.

O nouă misiune de reprezentare a îndeplinit Vasile Urzică la 3 iulie 1938, când l-a instalat protopop de Aiud pe preotul Nicolae Crețiu de la Galda de Jos⁷⁸. În această din urmă localitate, la 12 mai 1940, Vasile Urzică a participat, alături de mitropolitul Alexandru Nicolescu, la sfințirea bisericii, eveniment onorat cu prezența de Dănilă Papp, rezidentul regal al Ținutului Mureș⁷⁹.

⁶⁹ *Unirea Poporului*, Blaj, nr. 16, 21 aprilie 1935, p. 4.

⁷⁰ *Unirea Poporului*, Blaj, nr. 19, 12 mai 1935, p. 3.

⁷¹ *Revista Economică*, Sibiu, nr. 47, 23 noiembrie 1935, p. 340.

⁷² Această biserică construită la începutul secolului al XIX-lea a fost demolată în anul 1978, ca urmare a stării avansate de degradare în care se găsea Fleșer 2018, p. 86.

⁷³ *Unirea*, Blaj, nr. 17, 25 aprilie 1936, p. 3.

⁷⁴ *Unirea*, Blaj, nr. 45, 7 noiembrie 1936, p. 4.

⁷⁵ *Unirea Poporului*, Blaj, nr. 28, 11 iulie 1937, p. 1.

⁷⁶ *Unirea Poporului*, Blaj, nr. 23, 5 iunie 1938, p. 1.

⁷⁷ Crasnavet 2019, p. 97.

⁷⁸ *Unirea*, Blaj, nr. 29, 16 iulie 1938, p. 3.

⁷⁹ *Unirea*, Blaj, nr. 20, 18 mai 1940, p. 3; *Unirea Poporului*, Blaj, nr. 19, 19 mai 1940, p. 3.

Activitatea lui Vasile Urzică a presupus și participarea la evenimente mai puțin plăcute, cum a fost cazul la 19 octombrie 1941, când a participat la Șard, la înmormântarea lui Petru Pop, judecător de tribunal și membru în directoratul Fundației Șuluțane⁸⁰. În anul 1942, după o îndelungată și foarte bogată activitate, încununată cu multe succese, Vasile Urzică a ieșit la pensie⁸¹. A părăsit Alba Iulia și s-a retras la Dumbrăveni. A murit la o vârstă foarte înaintată în anul 1970.

Considerații finale. Vasile Urzică a fost cel mai reprezentativ protopop greco-catolic de Alba Iulia. Relevanța personalității sale este dată de numeroasele demnități și funcții pe care le-a deținut. A avut marea onoare de a participa și organiza momentul de la 1 decembrie 1918. El a fost cel care i-a păstorit pe credincioșii albaiulieni uniți cu Roma, în prima jumătate a secolului al XX-lea. Activitatea lui Vasile Urzică din perioada interbelică a fost condimentată cu implicarea sa la nivelul politicii românești, ca membru al Partidului Național Țărănesc, pe care l-a și reprezentat în Parlament.

**Personalities of the Great Union:
The Greek-Catholic Protopope of Alba Iulia, Vasile Urzică (1872-1970)**

ABSTRACT

Vasile Urzică was one of the most representative Greek-Catholic protopopes of Alba Iulia. He came from a priest family and was originally from the village Subcetate (now Harghita county). Vasile Urzică formed himself intellectually in the cultural environment of the Romanian schools in Blaj. He decided to become a priest, and in the early years, between 1900 and 1918, he served in his birthplace. In 1918, he was named protopope of Alba Iulia, and thus having this social status, he brought his contribution to organising the Great Union. In the interwar period, he entered politics, being a deputy (1920-1922) and a senator (1927-1928; 1931-1932). On the cultural level, he activated in the ASTRA (the Transylvanian Association for Romanian Literature and the Culture of the Romanian People) and he was a close collaborator of the United Romanian General Association.

⁸⁰ *Unirea*, Blaj, nr. 43, 25 octombrie 1941, p. 4.

⁸¹ *Unirea Poporului*, Blaj, nr. 26, 28 iunie 1942, p. 3.

Abrevieri bibliografice

- 1918 la români* 1989 - *1918 la români. Documentele unirii. Unirea Transilvaniei cu România 1 decembrie 1918*, vol. X, București, 1989
- Arhire 2001 - Sorin Arhire, „Alegerile parlamentare din anul 1931 în județul Alba”, în *Apulum*, XXXVIII/2, 2001, p. 225-232
- Brânzeu 1898 - Nicolae Brânzeu, *Școalele din Blaj. Studiu istoric*, Sibiu, 1898
- Cârja 2012 - Cecilia Cârja, *Biserica și politică. Înființarea episcopiei de Hajdúdorogh (1912)*, Cluj-Napoca, 2012
- Consiliul Național Român din Blaj* 1987 - *Consiliul Național Român din Blaj* (noiembrie 1918-ianuarie 1919). *Protocoloale și acte*, vol. I, ediție îngrijită, studiu introductiv, indici și glosar de Viorica Lascu și Marcel Știrban, Cluj-Napoca, 1987
- Crasnaveț 2019 - Cristian Crasnaveț, *Obeliscul din Alba Iulia dedicat eroilor Horea, Cloșca și Crișan*, Alba Iulia, 2019
- Curelea 2018 - Dragoș Lucian Curelea, „Contribuții la o cunoaștere a vieții și activității protopopului greco-catolic de Alba Iulia, Vasile Urzică între 1916-1942”, în vol. *Subcetate la Centenarul Marii Uniri 1918-2018*, coordonatori Doina Dobreanu și Vasile Dobreanu, Târgu-Mureș, 2018, p. 68-93
- Curelea 2019 - Dragoș Lucian Curelea, *Despărțământul Alba Iulia al Astei (1870-1948)*, Cluj-Napoca, 2019
- Despărțământul Alba Iulia 1930 - Despărțământul Alba Iulia al Astei, 10 ani de activitate culturală în județul Alba* (dare de seamă întocmită de Leonte Opriș), Alba Iulia, 1930
- Fleșer 2018 - Gheorghe Fleșer, *Alba Iulia, orașul și monumentele sale în imagini de epocă*, Cluj-Napoca, 2018
- Groza 2012 - Mihai-Octavian Groza, *Documente privind activitatea Consiliului Național Român din Alba-Iulia*, Sebeș, 2012
- Moga 1994 - Valer Moga, „Despărțământul Alba Iulia al Astei (1818-1948)”, în *Apulum*, XXXI, 1994, p. 441-491
- Neamțu, Vaida-Voevod 2005 - Gelu Neamțu, Mircea Vaida-Voevod, *1 decembrie 1918. Mărturiile ale participanților*, vol. I, București, 2005
- Roșu 2019 - Tudor Roșu, „Armata Română la Alba Iulia-19-22 decembrie 1918”, în *Apulum HP*, LVI, 2019, p. 155-174
- Sigmirean 2007 - Cornel Sigmirean, *Intellectualitatea ecleziastică. Preoții Blajului (1806-1948)*, Târgu-Mureș, 2007
- Stan 2009 - Constantin I. Stan, „Activitatea episcopului Justinian Teculescu pentru realizarea și consolidarea Marii Uniri”, în *Angustia*, 13, 2009, p. 159-170
- Șematism* 1911 - *Șematismul veneratului cler al Arhidiecezei Mitropolitane Greco-Catolice Române de Alba Iulia și Făgăraș pe anul 1911*, Blaj, Tipografia Seminarului Teologic Greco-Catolic
- Ursu, Roșu 2019 - Dragoș Ursu, Tudor Roșu (coordonatori), *Dicționarul personalităților Unirii. Delegații Adunării Naționale de la Alba Iulia*, Cluj-Napoca, 2019

Cuvinte-cheie: preot, intelectual, mișcarea națională, politică, ASTRA

Keywords: priest, intellectual, national movement, politics, ASTRA